

Në bazë të nenit 55 paragrafi 1 të Ligjit për organizimin dhe punën në organet e administratës shtetërore („Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë” nr. 58/00, 44/02, 82/08, 167/10 dhe 51/11), si dhe në bazë të nenit 22 dhe 25 të Ligjit për arsim të mesëm („Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë së Veriut“nr. 44/1995, 24/1996, 34/1996, 35/1997, 82/1999, 29/2002, 40/2003, 42/2003, 67/2004, 55/2005, 113/2005, 35/2006, 30/ 2007, 49/2007, 81/2008, 92/2008, 33/2010, 116/2010, 156/2010, 18/2011, 42/2011, 51/2011, 6/2012, 100/2012, 24/2013, 41/2014, 116/2014, 135/2014, 10/2015, 98/2015, 30/2016, 67/2017 dhe 64/2018, Ministri i Arsimit dhe Shkencës solli programin e shkurtuar mësimor për lëndën mësimore **Gjeografi për vitin II** të gjimnazit për vitin shkollor 2020/2021.

1. Hyrje

Programi i shkurtuar mësimor nga lënda mësimore **Gjeografi** për **vitin II** në gjimnaz bazohet në qëllimet/rezultatet e pritura të parapara me programin mësimor që realizohet rregullisht sipas planit mësimor të përcaktuar.

Me këtë program të shkurtuar mësimor përcaktohen tema dhe njësi mësimore të caktuara, që duhet të realizohen në **159 ditë** mësimdhënie, duke respektuar fondin e planifikuar javor të orëve mësimore të përcaktuara në programin e rregullt, domethënë, për një lëndë me **2 orë** në javë, në programin e shkurtuar janë parashikuar **64 orë** mësimore në vit.

Mësimdhënësi gjatë planifikimit dhe realizimit të përmbajtjeve mësimore nga programi i shkurtuar mësimor udhëhiqet nga qëllimet, rezultatet e pritura, konceptet, veprimtaritë dhe metodat e përcaktuara në programin e rregullt mësimor.

2. Pasqyrë e temave dhe përmbajtjeve mësimore

Në programin e shkurtuar mësimor janë paraparë **34 orë** për realizimin e përmbajtjeve të reja mësimore dhe **30 orë** për përsëritje, përforsim dhe sistematizim të të arriturave.

Tema/ Fusha programore

Tema I: Republika e Maqedonisë së Veriut – Karakteristikat etnografike – (3+3 orë) (3 orë realizim të njësive të reja, 3 orë përsëritje dhe përforsim)

Përmbajtjet mësimore:

- Veçoritë gjeografike-etnografike të Republikës së Maqedonisë së Veriut;
- Pozita e komunikacionit;
- Pozita gjeografike, kufijtë dhe madhësia.

Tema II: Relievi i Republikës së Maqedonisë së Veriut – (4+3 orë)

Përmbajtjet mësimore:

- Përbërja gjeologjike dhe tektonike;
- Klasifikimi i relievit;
- Format morfologjike;
- Tipat gjenetik të relievit.

Tema III: Klima e Republikës së Maqedonisë së Veriut – (3+2 orë)

Përmbajtjet mësimore:

- Faktorët klimatik;
- Elementet klimatike;
- Tipet klimatike.

Tema IV: Hidrografia e Republikës së Maqedonisë së Veriut – (5+4 orë)

Përmbajtjet mësimore:

- Lumenjtë dhe pellgjet lumore;
- Liqenet;
- Shfrytëzimi i ujrave;
- Ndotje dhe mbrojtja e ujrave.

Tema V: Tokat pjellore dhe bota bimore dhe shtazore në Republikën e Maqedonisë së Veriut – (4+4 orë)

Përmbajtjet mësimore:

- Tipet e tokave pjellore dhe shpërndarja hapsinore;
- Kulturat bimore;
- Pyjet dhe kullotat;
- Bota bimore.

Tema VI: Popullsia dhe vendbanimet në Republikën e Maqedonisë së Veriut – (5+5 orë)

Përmbajtjet mësimore:

- Karakteristikat demografike;
- Karakteristikat strukturore të popullsisë;
- Migrimet;
- Vendbanimet rurale;
- Vendbanimet urbane.

Tema VII: Karakteristikat ekonomike-gjeografike të Republikës së Maqedonisë së Veriut – (10+9 orë)

Përmbajtjet mësimore:

- Bujqësia – lavërtaria;
- Blegtoria;
- Pylltaria;
- Gjuetia dhe peshkimi;
- Burimet energjetike;
- Pasurija mineralogjike;
- Industria;
- Komunikacioni;
- Tregtia;
- Turizmi.

3. Rekomandimet didaktike

Planifikimi i orës mësimore nga lënda **Gjeografi** për **vitin II të gjimnazit**, që është paraparë me këtë program të shkurtuar mësimor, përfshin përmbajtjet programore nga të gjithë temat e caktuara në programin mësimor të rregullt. Përderisa, temat: **Tokat pjellore dhe Bota bimore dhe shtazore** ndërlidhen në një temë. Për secilën temë është paraparë numër i caktuar i orëve mësimore, me qëllim që të përvetësohen temat më kryesore nga programi mësimor i lëndës së gjeografisë për **vitin II të gjimnazit** dhe të njejtat të realizohen për **64 orë** në kohëzgjatje prej **159 ditë**.

Mësimdhënësi gjatë planifikimit dhe realizimit të përmbajtjeve mësimore nga programi i shkurtuar mësimor udhëhiqet nga qëllimet, rezultatet e pritura, konceptet, veprimtaritë dhe metodat e përcaktuara në programin e rregullt mësimor, por për të njejtat parashtron pyetje dhe detyra nga nivele të ndryshme vështirësie, udhëhequr gjithmonë nga propozim-aktivitetet duke i plotësuar ato sipas nevojave të nxënësve.

Në këtë program të shkurtuar mësimor është dhënë propozim për planifikimin e orëve mësimore për të realizuar temat dhe qëllimet mësimore. Sidoqoftë, mësimdhënësi duhet të planifikojë në mënyrë të pavarur fondin e orëve për realizim të plotë dhe të suksesshëm të qëllimeve të vendosura në programin mësimor. Duke pasur parasyshë që përbërja e nxënësve në klasa është heterogjene, mësimdhënësit duhet të praktikojnë qasje të diferencuar dhe të individualizuar brenda realizimit të

mësimdhënies. Qasje e tillë është në funksion të nevojave specifike individuale të secilit nxënës si dhe zhvillimit të potencialeve dhe arritjeve individuale.

Në programin e shkurtuar për lëndën **Gjeografi** për **vitin II** të gjimnazit, disa përmbajtje mësimore mungojnë, disa janë kapërcyer, disa janë shkurtuar e disa të tjera janë ndërlidhur. Zakonisht, janë ato përmbajtje mësimore që nxënësit i kanë hasur në vitet paraprake ose që do t'i hasin në vitet në vijim. Kjo është bërë me qëllim të realizimit papengesa të këtij program të shkurtuar mësimor.

Rekomandohet përdorimi i mjeteve mësimore vijuese:

- libër shkollor i zgjedhur në nivelin e shkollës për lëndën përkatëse i miratuar nga ministria;
- burime të tjera të të mësuarit të gjendura në afërsi - objekte dhe fenomene natyrore;
- enciklopedi të ndryshme, atlase, etj;
- Internet, softuere të ndryshme arsimore;
- revista;
- mjete audio-vizuale.

Teknologjia moderne didaktike e të mësuarit të gjeografisë përveç përdorimit të hartave të ndryshme, jep mundësi të jashtëzakonshme për përdorim të kompjuterin, gjegjësisht, zbatim të gjerë të gjeoinformatikës në mësimdhënien e kësaj lënde. Gjithashtu, në mësimdhënie mund të përdoren edhe hartat memece dhe harta tjera të ndryshme, literaturë gjeografike, doracak për mësimdhënie, etj. Konceptet e reja të mësuara do të paraqesin azhurnim dhe zgjerim të koncepteve tashmë të mësuara. Gjatë interpretimit dhe përshkrimit që bëjnë nxënësit, është i nevojshëm inkurajimi nga mësimdhënësi në mënyrën që i përshtatet karakteristikave individuale të nxënësit. Të shprehurit mund të jetë edhe përmes: të folurit, esesë, metodave ilustruese, përpunim të skemave, grafikëve, etj. Përdorimi i emrave dhe të dhënave shifrore duhet të thjeshtëzohen në një nivel të arsyeshëm. Gjatë mësimdhënies, vazhdimisht përcjellen dhe vlerësohen arritjet e nxënëve, mbledhen treguesit për aktivitetet e tyre, motivimi për të mësuar, bashkëpunimi me të tjerët, etj. (vlerësimi formativ). Rekomandohet të përdoren mënyrat vijuese për përcjelljen, kontrollimin dhe vlerësimin e të arriturave të nxënësve në kuadër të temave mësimore: gojarisht, me shkrim, në praktikë (përpjekje, ushtrime dhe ngjashëm), puna në grupe, pjesëmarrje në hulumtim dhe prezantim.

4. Normativi për kuadrin mësimor

Programin e shkurtuar mësimor e realizon mësimdhënësi në përputhje me normativin për kuadrin mësimor nga programi i rregullt mësimor.

Programin e shkurtuar mësimor nga lënda **Gjeografi** për **vitin II** të gjimnazit e miratoi

Ministër
Mila Carovska
